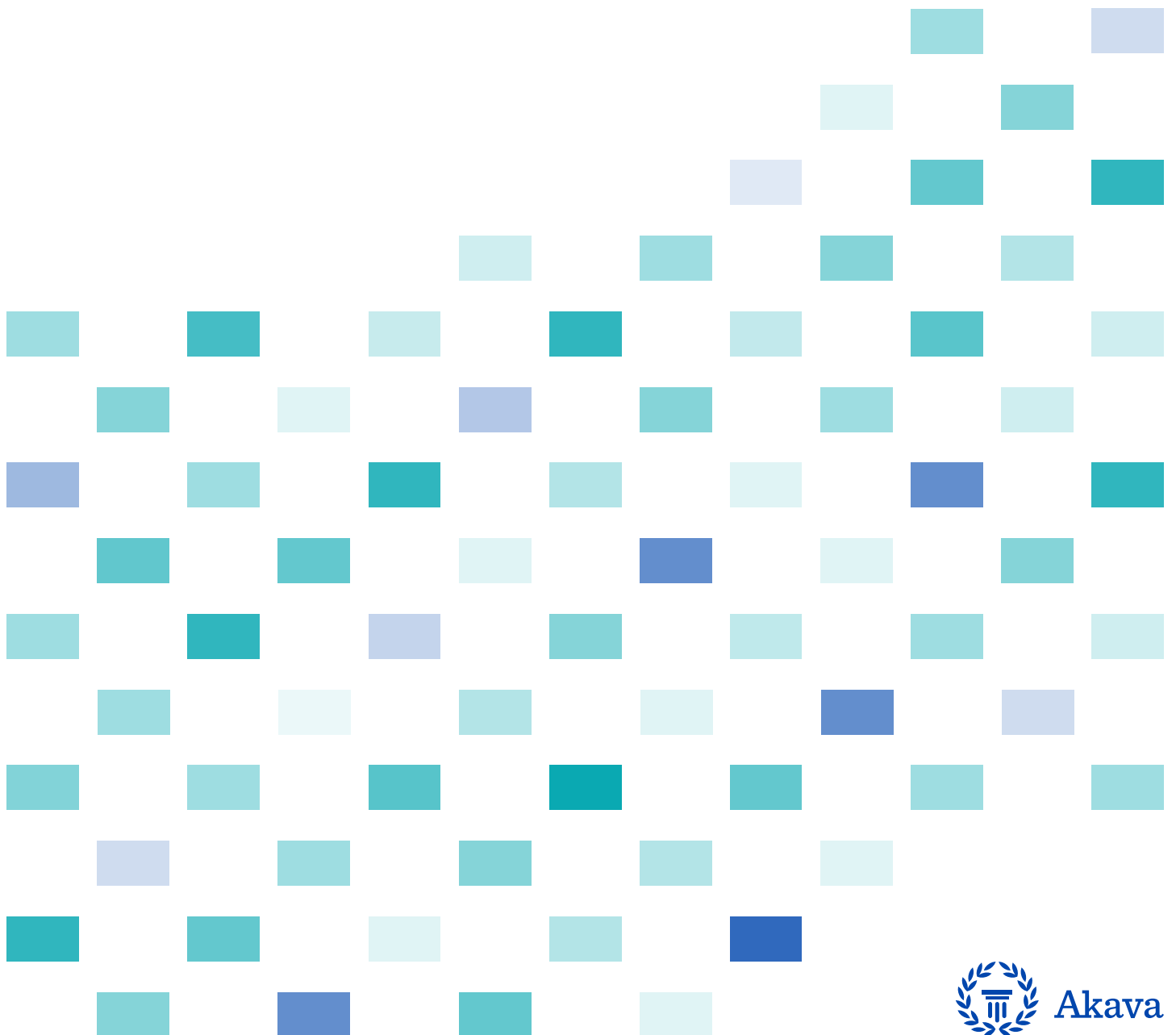

Tutkintomuotoinen opiskelu yliopistosta valmistumisen jälkeen

Artikkeli 9/2021

Artikkeli 9/2021

Kirjoittaja: Tomi Husa, asiantuntija, Akava

Avainsanat: korkeakoulutetut, tutkinnot, opiskelu

Päivämäärä: 18.6.2021

Yhteenveto

Artikkelissa tarkastellaan valmistumisen jälkeen suoritettuja tutkintopohjaisia opintoja, niihin hakeutuneiden tutkintotyytyväisyyttä, työttömyysjaksoja, nykyisen työn vaatavuutta sekä alkuperäisen yliopistotutkinnon antamia taitoja. Aineistona on uraseurantakysely, joka lähetettiin vuonna 2018 niille henkilöille, jotka viisi vuotta aiemmin eli vuonna 2013 olivat suorittaneet ylemmän korkeakoulututkinnon suomalaisessa yliopistossa.

Vuonna 2013 yliopistosta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista ja uraseurantakyselyyn vastanneista henkilöistä 26 prosenttia oli suorittanut joitain tutkintomuotoisia opintoja viiden vuoden sisällä valmistumisesta. Suosituimpia olivat tieteelliset tai taiteelliset jatko-opinnot, joita oli suorittanut 13 prosenttia vastaajista. Vastaajista kahdeksan prosenttia oli suorittanut uuteen korkeakoulututkintoon tähtääviä opintoja ja yhtä suuri osuus oli suorittanut valmistumisen jälkeen muun määrittelemättömän tutkinnon.

Tieteellisiä tai taiteellisia jatko-opintoja suorittaneet eivät merkittävästi poikkea tutkintotyytyväisyyden tai koettujen työttömyysjaksojen osalta niistä vastaajista, jotka eivät ole suorittaneet valmistumisen jälkeen mitään tutkintomuotoisia opintoja. Jatko-opintoja suorittaneet kokevat myös muita useammin työnsä vastaavan vaativuudeltaan hyvin heidän yliopistollista koulutustaan. Vastaavasti jatko-opintoja suorittaneet kokevat hieman muita useammin saaneensa yliopistolta hyvät taidot ja työelämävalmiudet.

Valmistumisen jälkeen uuteen korkeakoulututkintoon tähtääviä opintoja tai muun määrittelemättömän tutkinnon suorittaneet ovat muita useammin tyytymättömiä alkuperäiseen yliopistotutkintoonsa. Näissä ryhmissä myös työttömyysjaksot sekä kokemus nykyisen työn vaatavuuden epäyhteensopivuudesta alkuperäisen tutkinnon kanssa on yleisempää. Lisäksi näissä ryhmissä koetaan useammin yliopiston antaneen riittämättömät työelämävalmiudet.

Akava Works

Akavan tiedontuotanto toimii nimellä Akava Works.

Akava Works tarjoaa monipuolisesti tietosisältöjä raportteina, selvityksinä ja tutkimuksina. Tavoitteenamme on lisäksi herättää yhteiskunnallista keskustelua erityisesti akavalaisille tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista. Akava Works -sisällöt eivät ole Akavan virallisia kannanottoja.

Akava Works -sivusto on osoitteessa www.akavaworks.fi.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
	1.1 Aineistosta.....	3
2	Valmistumisen jälkeisen koulutuksen yleisyys	4
	2.1 Tutkintotyytyväisyys	5
	2.2 Valmistumisen jälkeinen työttömyys	5
3	Nykyisen työn vaativuus.....	7
	3.1 Yliopistokoulutuksen antamat taidot	8
4	Yhteenveto.....	13
5	Lähteet	15

1 Johdanto

Tässä artikkelissa tarkastellaan yliopistosta valmistumisen jälkeistä tutkintomuotoista opiskelua. Tutkintomuotoisella opiskelulla viitataan tässä yhteydessä tieteellisiin tai taiteellisiin jatko-opintoihin, toiseen korkeakoulututkintoon tähtääviin opintoihin tai muuhun tutkintoon johtaneeseen opintoihin.

Artikkelissa tarkastellaan erilaisiin tutkintomuotoisiin opintoihin valmistumisen jälkeen hakeutuneiden tutkintotytytyväisyyttä, koettuja työttömyysjaksoja, nykyisen työn vaativuutta ja alkuperäisen yliopistokoulutuksen antamia taitoja. Artikkelissa tarkasteltavan tutkintomuotoisen opiskelun muodot eroavat toisistaan kestoltaan, opinto-oikeuden edellytyksiltä ja haastavuudeltaan. Myös lopullisen tavoitetutkinnon koulutusasteen tasoissa on eroa. Näin ollen voisi olettaa, että erilaisiin tutkintomuotoisiin opintoihin hakeutuvien henkilöiden taustoissa on myös mahdollisia eroavaisuuksia.

1.1 Aineistosta

Tämän raportin aineistona toimii vuonna 2013 yliopistosta valmistuneille kohdistettu maistereiden uraseurantakysely. Kysely lähetettiin vuonna 2018 niille henkilöille, jotka viisi vuotta aiemmin olivat suorittaneet ylemmän korkeakoulututkinnon suomalaisessa yliopistossa. Lisäksi uraseurantakysely lähetettiin lääke-, eläinlääke- ja hammaslääketieteellisestä lisensiaatin tutkinnon suorittaneille sekä farmaseutin ja varhaiskasvatuksen opettajan alemman korkeakoulututkinnon suorittaneille.

Maistereiden uraseurantakysely on vuosittain suoritettava valtakunnallinen kysely, joka toteutetaan yhteistyönä suomalaisten yliopistojen kanssa. Uraseurantakyselyn toteutuksen koordinoinnista vastaa yliopistojen työelämä- ja urapalveluista muodostuva Aarresaari-verkosto. Uraseurantakyselyssä kartoitetaan muun muassa valmistuneiden tutkintotytytyväisyyttä, työllistymisen laatua sekä työssä tarvittavaa osaamista. (Aarresaari-verkosto 2021.)

Alkuperäisessä aineistossa on 5 890 vastaajaa. Tässä selvityksessä vastaajajoukosta on poistettu ne yliopistoista valmistuneet, joiden tavoitetutkinnot ovat alemman korkeakoulututkinnon tasoisia. He ovat farmaseutteja ja lastentarhaopettajia. Syynä tähän rajaukseen on se, että selvityksessä keskitytään valmistumisen jälkeiseen tutkintopohjaiseen koulutukseen. Koska moni kandidaatin tutkinnon suorittaneista jatkaa jossain vaiheessa maisterivaiheen opintoja, heitä ei ole mielekästä verrata jo maisterintutkinnon suorittaneisiin. Tämän rajauksen jälkeen aineistossa on 5 661 vastaajaa.

2 Valmistumisen jälkeisen koulutuksen yleisyys

Vastaajista 26 prosenttia on suorittanut joitain tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen. Yleisimpiä suoritettuja opintoja ovat tieteelliset tai taiteelliset jatko-opinnot (13 prosenttia), korkeakouluopintoja tavoitteena uusi tutkinto (8 prosenttia) tai muu tutkinto (8 prosenttia). Vaihtoehdon ”muu tutkinto” sisältöä ei ole tarkemmin määritetty kyselylomakkeessa. Käytännössä voidaan kuitenkin olettaa, että tähän ryhmään kuuluvat muut kuin korkeakouluasteen tutkinnot, sillä näille on kyselylomakkeessa varattu omat vastausvaihtoehdot.

Valmistumisen jälkeisen opiskelun yleisyydessä on jonkin verran vaihtelua eri koulutusalojen välillä (ks. taulukko 1). Yleisintä tutkintopohjainen opiskelu valmistumisen jälkeen on luonnontieteellisen, farmasian, humanistisen sekä lääketieteellisen koulutuksen suorittaneiden joukossa. Näillä aloilla vähintään kolmasosa vuonna 2013 valmistuneista oli osallistunut johonkin tutkintopohjaiseen opiskeluun valmistumisen jälkeen. Vastaavasti tutkintopohjainen opiskelu on harvinaisinta psykologian, kauppatieteellisen tai kasvatustieteellisen alalta maisterintutkinnon suorittaneiden keskuudessa.

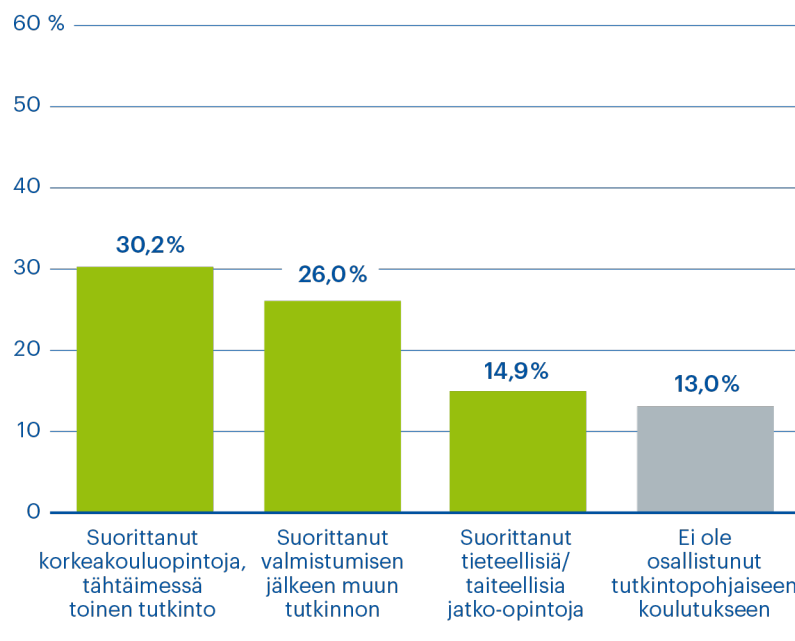
	Mitkä tahansa tutkintopohjaiset opinnot (%)	Tieteellisiä tai taiteellisia jatko-opintoja (%)	Korkeakouluopintoja toista tutkintoa varten (%)	Suorittanut valmistumisen jälkeen muun tutkinnon (%)
Luonnontieteellinen	43	24	11	11
Farmasia	38	25	6	16
Humanistinen	35	16	10	10
Lääketieteellinen	33	28	2	8
Maatalous- metsätieteellinen	32	15	12	5
Terveystiede	29	16	6	10
Yhteiskuntatieteellinen	28	11	12	8
Oikeustieteellinen	27	8	7	15
Teologinen	25	7	10	9
Eläinlääketieteellinen	25	18	7	0
Teknistieteellinen	22	11	7	5
Taideteollinen	22	8	9	7
Liikuntatieteellinen	20	11	5	6
Hammaslääketieteellinen	19	16	2	3
Kasvatustieteellinen	18	8	6	5
Kauppatieteellinen	16	6	6	6
Psykologia	15	7	6	4
Kaikki	26	13	8	8

Taulukko 1. Tutkintopohjaisten opintojen suorittamisen yleisyys koulutusaloittain

2.1 Tutkintotyytyväisyys

Uraseurantakyselyn lomakkeessa pyydetään vastaajaa arvioimaan tyytyväisyyttään vuonna 2013 suoritettuun tutkintoon työuransa kannalta. Jos henkilö on tyytymätön tutkintoonsa, hän on todennäköisemmin suorittanut valmistumisen jälkeen joitain tutkintopohjaisia opintoja. Tyytymättömien osuus toista korkeakoulututkintoa suorittaneiden joukossa on 30 prosenttia ja vastaavasti muun tutkinnon suorittaneiden keskuudessa 26 prosenttia. Sitä vastoin tyytymättömien osuus jatko-opintoja suorittaneiden keskuudessa on 15 prosenttia. Tämä osuus ei tilastollisesti merkitsevällä tavalla poikkea niistä vastaajista, jotka eivät ole suorittaneet mitään tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen (kuvio 1.)

Kuvio 1: Työuran kannalta vuonna 2013 suoritettuun tutkintoon tyytymättömien osuus

Kuvio 1: Työuran kannalta vuonna 2013 suoritettuun tutkintoon tyytymättömien osuus

Jos tieteellisiä tai taiteellisia jatko-opintoja ei oteta huomioon, tyytymättömyys tutkintoon työuran kannalta on yleisempää tutkintopohjaisia opintoja suorittaneiden joukossa. Tästä voisi päätellä, että valmistumisen jälkeisen opiskelun yhtenä motivaattorina toimii mielekkäämpi työllistyminen, jota vuonna 2013 suoritettu yliopistotutkinto ei ole riittävästi edesauttanut. Tämän tulkinnan pohjalta vaikuttaisi siltä, että parempaa työllisyyttä haettaisiin kenties suorittamalla uusi (korkeakoulu)tutkinto täysin uudelta alalta.

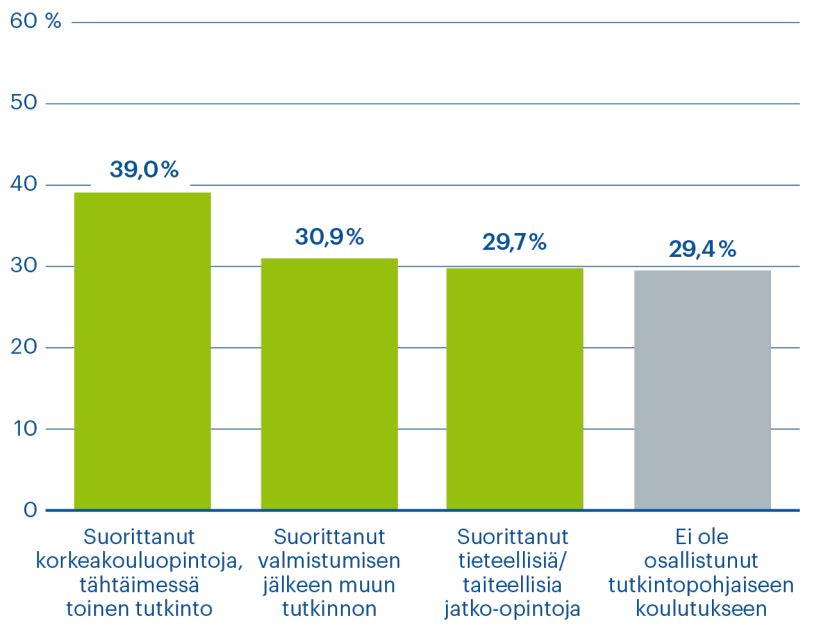
2.2 Valmistumisen jälkeinen työttömyys

Valmistumisen jälkeistä työuraa kuvastavat oleellisesti koetut työttömyysjaksot. Kaikista vuonna 2013 valmistuneista vastaajista 30 prosenttia on ollut valmistumisen jälkeen poissa työelämästä työttömyyden takia. Työttöminä olleista vastaajista puolet on ollut vähintään kuusi kuukautta työttömänä ja neljäsosa vähintään vuoden. Vajaalla

puolella (48 prosenttia) työttöminä olleista on ollut enemmän kuin yksi työttömyysjakso.

Työttömänä olleiden osuus jatko-opintoja tai muun ei-korkeakoulututkinnon suorittaneiden keskuudessa ei poikkea tilastollisesti merkitsevällä tavalla heistä, jotka eivät ole suorittaneet tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen. Viimeiseksi mainitusta ryhmästä 29 prosenttia oli ollut ainakin kerran työttömänä valmistumisen jälkeen. Sitä vastoin toista korkeakoulututkintoa tavoittelevista 39 prosenttia on ollut työttömänä (kuvio 2.)

Kuvio 2: Valmistumisen jälkeen työttömänä olleiden osuus

Kuvio 2: Valmistumisen jälkeen työttömänä olleiden osuus ja valmistumisen jälkeinen opiskelu

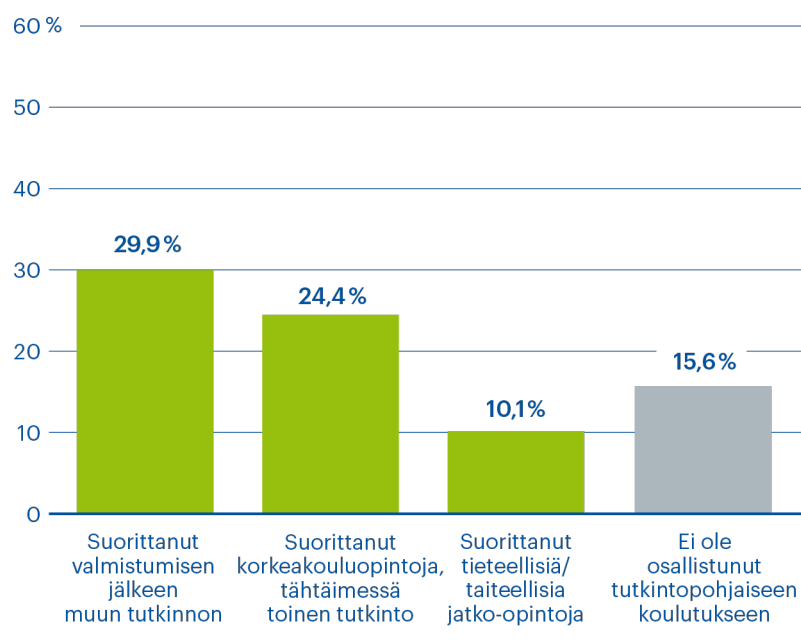
Aineiston perusteella ei ole mahdollista sanoa, kumpi tuli ensin: työttömyysjakso vai uudet tutkintopohjaiset opinnot. Olisi kuitenkin luontevaa olettaa, että kannustin aloittaa uudet opinnot kasvaa pitkittyneen työttömyysjakson aikana. Tämän tulkinnan pohjalta on sinällään loogista, että toista korkeakoulututkintoa tavoittelevat ovat kokeneet useammin työttömyyttä kuin jatko-opintoja suorittaneet. Mikäli alkuperäisen tutkinnon pääaine tai koulutusala ei tunnu edistävän työllistymistä, miksi syventää opintoja tältä alalta? Toisaalta voisi olettaa, että myös ”muun tutkinnon” suorittamisen kannustin lisääntyisi työttömyyden takia. Tätä näkemystä taas aineisto ei näytä tukevan.

3 Nykyisen työn vaativuus

Kysymyslomake sisältää väittämän ”Työni vastaa vaativuustasoltaan hyvin yliopistollista koulutustani”. Väittämässä itsessään ei oteta kantaa siihen, millä tavalla vaativuustaso on yhteensopiva vastaajan yliopistollisen koulutuksen kanssa. Toisin sanoen väittämän kanssa eri mieltä oleminen voi johtua yhtä lailla liian matalasta kuin liian korkeasta työn vaativuustasosta.

Niistä henkilöistä, jotka ovat suorittaneet valmistumisen jälkeen korkeakouluopintoja tavoitteenaan toinen tutkinto, 30 prosenttia kokee nykyisen työnsä olevan vaativuustasoltaan epäyhteensopiva vuonna 2013 suoritettun yliopistotutkintonsa kanssa. Vastaava osuus uusia korkeakouluopintoja suorittaneiden keskuudessa on 24 prosenttia. Sitä vastoin jatko-opintoja suorittaneista vain 10 prosenttia kokee nykyisen työn vastaavan vaativuustasoltaan huonosti alkuperäistä yliopistotutkintoa. Tämä on hieman pienempi osuus kuin heillä, jotka eivät ole suorittaneet lainkaan tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen (kuvio 3.)

Kuvio 3: Osuus vastaajista, joiden nykyinen työ ei vastaa vaativuudeltaan yliopistollista koulutusta ja valmistautumisen jälkeinen kouluttautuminen

Kuvio 3: Vastaajat, joiden nykyinen työ ei vastaa vaativuudeltaan yliopistollista koulutusta ja valmistumisen jälkeinen kouluttautuminen

Miksi sitten valmistumisen jälkeen muun tutkinnon tai korkeakouluopintoja suorittaneet kokevat, ettei nykyinen työ vastaa vaativuudeltaan vuonna 2013 suoritettua yliopistotutkintoa? Voi olla, että vastaushetken työpaikan vaativuuden epäyhteensopivuus on motivoinut aloittamaan uusia tutkintopohjaisia opintoja työn ohessa. Toisaalta myös päinvastainen riippuvuussuhde on mahdollinen. Toisin sanoen valmistumisen jälkeen suoritettu uusi tutkinto on saattanut johtaa työpaikkaan, joka ei vaativuudeltaan vastaa alkuperäistä vuonna 2013 suoritettua yliopistotutkintoa.

Jälkimmäinen hypoteesi saa lisätukea, kun tarkastellaan syitä vaativuustasoltaan yliopistotutkinnon kanssa epäyhteensopivan työn vastaanottamiseen (taulukko 2). Peräti puolet niistä vastaajista, jotka ovat suorittaneet valmistumisen jälkeen muun määrittelemättömän tutkinnon kertovat työn vastaanottamisen syyksi sen, että muu koulutus on ohjannut tähän työhön. Vastaava osuus uusia korkeakouluopintoja suorittaneiden joukossa on 28 prosenttia. Sitä vastoin niiden keskuudessa, jotka eivät ole suorittaneet lainkaan tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen, sama osuus on vain seitsemän prosenttia

Syy työn vastaanottamiseen	Korkeakouluopintoja toista tutkintoa varten	Suorittanut valmistumisen jälkeen muun tutkinnon	Tieteellisiä tai taiteellisia jatko-opintoja	Ei ole osallistunut tutkintopohjaiseen koulutukseen
Muu koulutus on ohjannut minut nykyisiin tehtäviini (%)	28	50	11	7
En ole saanut koulutustasoani vastaavaa työtä (%)	26	18	22	35
Jatkan työssä, jossa olin jo ennen valmistumistani (%)	11	7	17	11
Työ on mielenkiintoisempaa (%)	8	7	14	12
Palkka ja/tai työehdot ovat paremmat (%)	1	2	2	8
En ole halunnut toimia koulutustasoani vastaavissa töissä (%)	1	2	3	3
Muu syy (%)	24	13	30	24

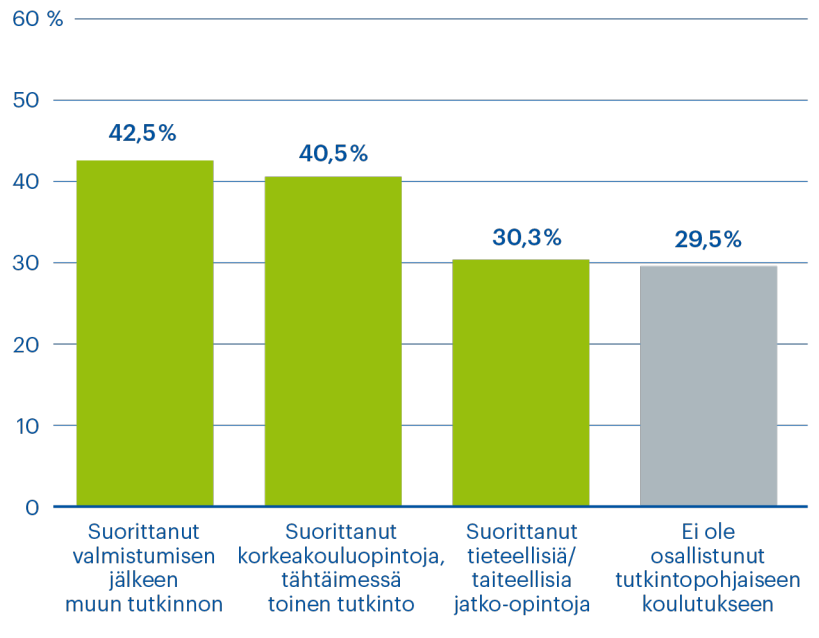
Taulukko 2: Mikäli nykyinen työsi ei vastaa hyvin koulutustasoasi, mikä oli tärkein syy työn vastaanottamiseen? Osuus vastaajista tutkintopohjaisen koulutukseen osallistumisen mukaan.

3.1 Yliopistokoulutuksen antamat taidot

Uraseurantakyselyn lomakkeessa pyydetään vastaajia arvioimaan väitettä ”koulutus antoi riittävät valmiudet työelämään”. Vastausten jakaumasta voidaan päätellä, että kokemus yliopistokoulutuksen antamista heikoista työelämätaidoista on yleisempää valmistumisen jälkeen tutkintomuotoisia opintoja suorittaneiden keskuudessa (kuvio 4). Niistä vastaajista, jotka eivät ole suorittaneet tutkintomuotoisia opintoja valmistumisen jälkeen, 30 prosenttia kokee, ettei koulutus antanut riittäviä työelämävalmiuksia. Uusia korkeakouluopintoja suorittaneilla vastaava osuus on 41 prosenttia ja muun ei-korkeakoulututkinnon suorittaneilla 43 prosenttia. Sitä vastoin jatko-opintoja suorittaneilla kokemus koulutuksen antamista heikoista

työelämävalmiuksista ei juurikaan eroa heistä, jotka eivät ole suorittaneet mitään tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen.

Kuvio 4: Osuus vastaajista, jotka ovat eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän ”koulutus antoi riittävät valmiudet työelämään” kanssa

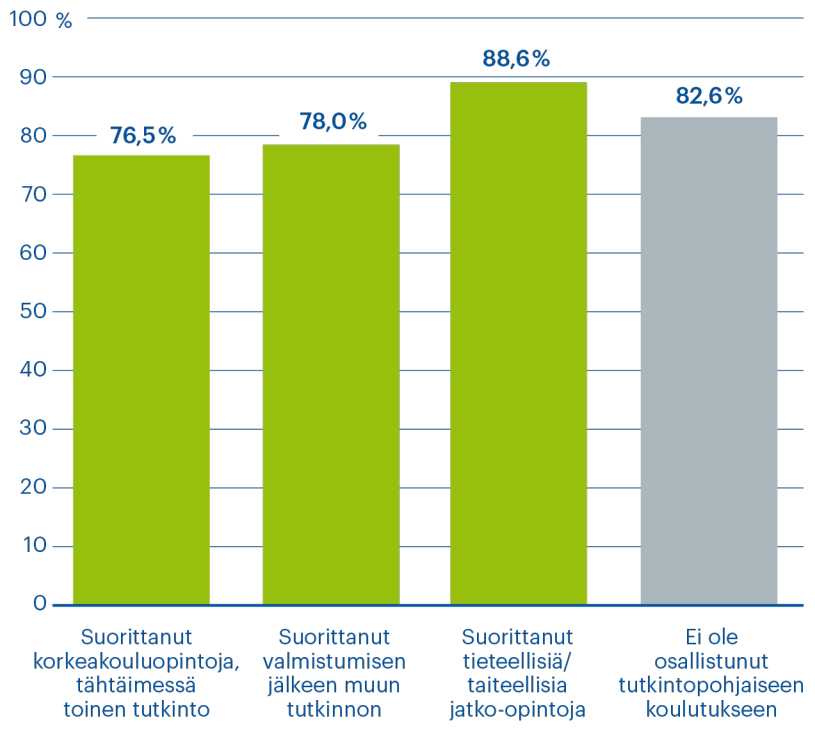

Kuvio 4: Osuus vastaajista, jotka ovat eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämän ”koulutus antoi riittävät valmiudet työelämään” kanssa.

Yliopistojen yhtenä keskeisenä tehtävänä on edistää tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä (ks. Yliopistolaki 558/2009 § 2). Tässä yliopistokoulutus näyttäisi uraseurantakyselyn vastauksien mukaan onnistuvan varsin mallikkaasti. Kaikista aineiston vastaajista 83 prosenttia koki yliopisto-opiskelun antaneen hyvät teoreettiset taidot. Tässä tapauksessa hyvät teoreettiset taidot saaneiksi määrittelen ne vastaajat, jotka kertoivat yliopisto-opiskelun kehittäneen teoreettista osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon.

Myös selvä enemmistö heistä, jotka ovat valmistumisen jälkeen suorittaneet jotain tutkintomuotoisia opintoja, kokee saaneensa hyvät teoreettiset taidot yliopistolta (kuviot 5). Toisaalta on myös eroavaisuuksia. Jatko-opintoja suorittaneet kokevat yliopisto-opiskelun antaneen useammin hyvät teoreettiset taidot kuin he, jotka eivät ole suorittaneet lainkaan tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen. Tämä ei sikäli yllätä, sillä hyvillä teoreettisilla taidoilla varustettu maisteri kokee luultavasti jatko-opinnot vaativuudeltaan realistisemmaksi tavoitteeksi kuin heikoilla taidoilla varustettu.

Kuvio 5: Osuus vastaajista, jotka kertovat yliopisto-opintojen kehittäneen teoreettista osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon

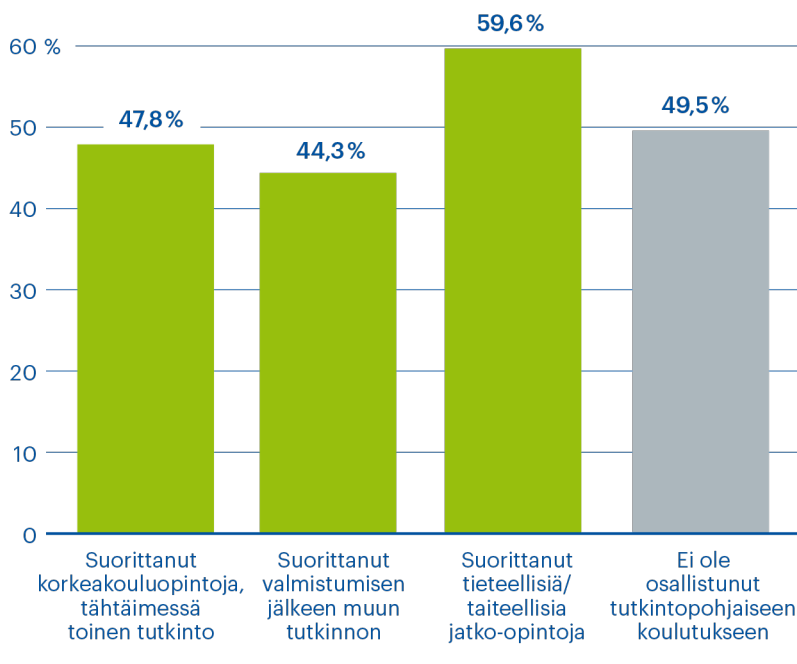

Kuvio 5: Osuus vastaajista, jotka kertovat yliopisto-opintojen kehittäneen teoreettista osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon.

Teoreettisen osaamisen lisäksi uraseurantakyselyssä kysytään, kuinka hyvin opinnoista saatu käytännön osaaminen kehittyi opintojen aikana (kuvio 6). Kokemus yliopistokoulutuksen antamista hyvistä käytännön taidoista aiheuttaa suurempaa hajontaa vastaajien keskuudessa kuin teoreettiset taidot. Jatko-opintoja suorittaneista 60 prosenttia kokee saaneensa hyvät käytännön taidot, kun vastaava osuus heillä, jotka eivät ole suorittaneet mitään tutkintopohjaisia opintoja valmistumisen jälkeen, on 50 prosenttia. Ero näiden kahden ryhmän välillä on toisin sanoen suurempi kuin teoreettisten taitojen tapauksessa. Havainto on melko yllättävä, sillä tieteellisten tai taiteellisten jatko-opintojen suorittamista ei tyypillisesti mielletä kovin käytännönläheiseksi työksi.

Jatko-opintoja suorittaneista poiketen uutta korkeakoulututkinto tavoittelevat tai muun ei-korkeakoulututkinnon suorittaneet vastaajat kokevat saaneensa yliopistolta jonkin verran heikommät käytännön taidot kuin ne vastaajat, jotka eivät ole valmistumisen jälkeen suorittaneet tutkintomuotoisia opintoja.

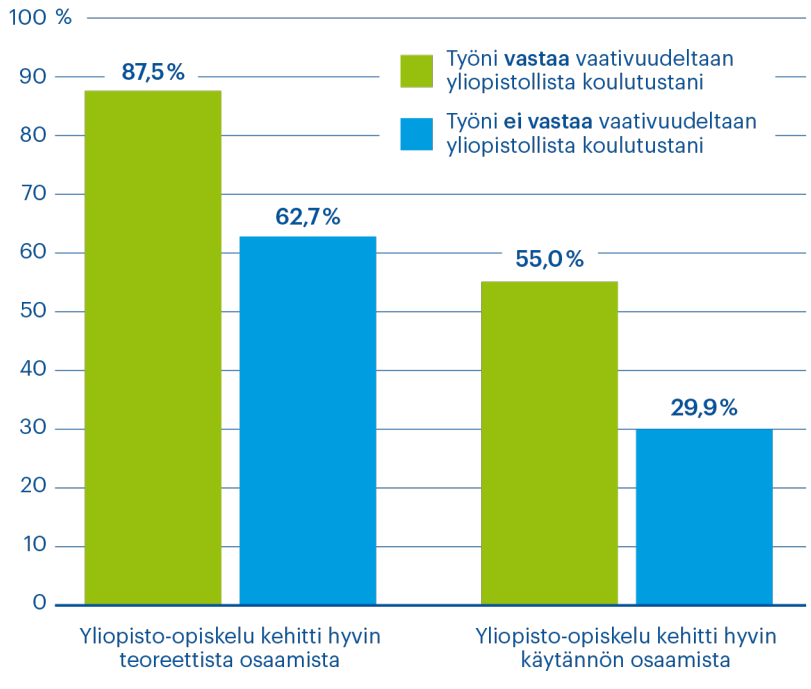
Kuvio 6: Osuus vastaajista, jotka kertovat yliopisto-opintojen kehittäneen käytännön osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon

Kuvio 6: Osuus vastaajista, jotka kertovat yliopisto-opintojen kehittäneen käytännön osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon.

Se, että henkilö on saanut yliopistolta hyvät taidot, näkyy myös nykyisen työpaikan laadussa. Vastaajat, joiden nykyinen työpaikka vastaa vaativuudeltaan heidän yliopistollista koulutustaan, kokevat yliopisto-opiskelun kehittäneen hyvin sekä teoreettista että käytännön osaamista useammin kuin muut vastaajat (kuvio 6). Hyvät teoreettiset taidot yliopistolta koki saaneensa 88 prosenttia vaativuustasoltaan koulutustaan vastaavassa työssä olevista ja vastaavasti 63 prosenttia heistä, joiden nykyisen työn vaativuustaso on epäyhteensopiva heidän yliopistokoulutuksensa kanssa. Käytännön taitojen osalta ero edellä mainittujen ryhmien välillä on vielä suurempi. Niistä vastaajista, joiden nykyinen työ vastaa vaativuudeltaan heidän yliopistokoulutustaan, 55 prosenttia koki saaneensa hyvät käytännön osaamisen yliopistolta, kun vastaava osuus muilla vastaajilla on 30 prosenttia.

Kuvio 7: Osuus vastaajista, jotka kokevat saaneensa hyvät teoreettiset/käytännön taidot. Hyvät taidot saaneiksi lasketaan ne vastaajat, jotka kertovat yliopisto-opiskelun kehittäneen osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon.

Kuvio 7: Vastaajien nykyisen työn vaativuustaso sekä hyvät teoreettiset tai käytännön taidot saaneet. Hyvät taidot saaneiksi lasketaan ne vastaajat, jotka kertovat yliopisto-opiskelun kehittäneen osaamista melko paljon, paljon tai erittäin paljon.

4 Yhteenveto

Vuonna 2013 yliopistosta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista ja uraseurantakyselyyn vastanneista henkilöistä 26 prosenttia oli suorittanut joitain tutkintomuotoisia opintoja viiden vuoden sisällä valmistumisesta. Suosituimpia olivat tieteelliset tai taiteelliset jatko-opinnot, joita oli suorittanut 13 prosenttia vastaajista. Vastaajista kahdeksan prosenttia oli suorittanut uuteen korkeakoulututkintoon tähtääviä opintoja ja yhtä suuri osuus oli suorittanut valmistumisen jälkeen muun määrittelemättömän tutkinnon.

Valmistumisen jälkeinen jatkokouluttautuminen on lähtökohtaisesti myönteistä ja harva vastustaa niin sanottua elinikäistä oppimista. Kun kouluttautuminen tapahtuu tutkintomuotoisesti viiden vuoden sisällä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamisesta, taustalla voi kuitenkin olla myös vähemmän myönteisiä syitä. Artikkelin tuloksista käy ilmi, että erityisesti uuteen korkeakoulututkintoon tähtääviä opintoja tai muun määrittelemättömän tutkinnon suorittaneet vastaajat kokevat muita useammin tyytymättömyyttä yliopistotutkintoonsa työuransa kannalta. Kyseessä on kuitenkin selvä vähemmistö, sillä näissä ryhmissä tyytymättömien osuus on reilu viidennes.

Tyytymättömyyden lisäksi uusia korkeakouluopintoja tai muun tutkinnon suorittaneet vastaajat kokevat muita useammin nykyisen työnsä olevan vaativuudeltaan epäyhteensopiva vuonna 2013 suoritettua yliopistotutkinnon kanssa. Käytetyn aineiston yhtenä haasteena on kuitenkin, että sen perusteella ei ole mahdollista kertoa mitään vastaajien kokemien asioiden kronologisesta järjestyksestä. Toisin sanoen ei voida varmuudella sanoa, onko ensin työllistytty vaativuudeltaan epäyhteensopivaan työhön, jonka jälkeen on aloitettu työskentelyn ohessa uudet opinnot vai ovatko uudet opinnot johtaneet työpaikkaan, joka on alkuperäisen yliopistotutkinnon kanssa vaativuudeltaan epäyhteensopiva. Jälkimmäinen selitysvaihtoehto näyttäisi tulosten perusteella pätevän erityisesti niihin vastaajiin, jotka ovat suorittaneet valmistumisen jälkeen muun määrittelemättömän tutkinnon.

Tyytymättömyyden lisäksi korkeakouluopintoja tai muun tutkinnon suorittaneet vastaajat kokevat muita useammin, että vuonna 2013 suoritettu yliopistotutkinto antoi riittämättömät työelämävalmiudet. Samoin nämä henkilöt katsoivat muita harvemmin yliopisto-opiskelun kehittäneen hyvin heidän teoreettista osaamistaan. Tosin näissäkin ryhmissä selvä enemmistö kokee saaneensa hyvät teoreettiset taidot opiskelujen ansiosta. Yliopisto-opiskelusta saatu heikko teoreettinen osaaminen voi näkyä myöhemmässä työllistymisen laadussa. Hyvän teoreettisen osaamisen saaneet ovat muita harvemmin töissä, joka ei vastaa vaativuudeltaan heidän yliopistollista koulutustaan.

Jatko-opintoihin hakeudutaan useammin erilaisilla taustoilla kuin uusien korkeakouluopintojen tai muun tutkinnon pariin. Jatko-opintoja suorittavien tutkintotyytyväisyys ei merkitsevästi poikkea niistä henkilöistä, jotka eivät ole suorittaneet mitään tutkintopohjaisia opintoja. He myös kokevat yliopisto-opintojen kehittäneen hyvin niin teoreettisia kuin käytännön taitoja. Vastaavasti jatko-opintoja suorittaneet ovat muita useammin sitä mieltä, että nykyinen työ on haastavuudeltaan yhteensopiva alkuperäisen maisterintutkinnon kanssa. Myöskään työttömyysjaksojen yleisyydessä ei ole selvää poikkeamaa jatko-opintoja suorittaneiden joukossa.

Tuloksista voidaan varauksella vetää sellainen johtopäätös, että kun henkilö huomaa valmistumisen jälkeen tutkintonsa johtavan epätydyttävään työllistyvyyteen, hän harvemmin pyrkii parantamaan tilannetta syventämällä maisterintutkinnon opintoja jatko-opinnoilla. Todennäköisemmin tällainen henkilö vaikuttaisi tavoittelevan uutta korkeakoulututkintoa mahdollisesti täysin uudelta alalta tai vaihtoehtoisesti hän suorittaa jonkin muun ei-korkeakoulututkinnon.

5 Lähteet

- Aarresaari-verkosto 2021. Maistereiden uraseuranta. <https://www.aarresaari.net/maistereiden-uraseuranta/>
- Maistereiden uraseurantakysely vuonna 2013 valmistuneille.
- Yliopistolaki 558/2009. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>.